

τάς του : «ἐγὼ πᾶν πέρα στήν τάξη μου». Μπαίνει τὸ παιδάκι μέσα μ' ἓνα λυπητερό συναίσθημα ἐγκατάλειψης μέσα του καὶ κοιτάζει δῶθε κειθε σὰ χαζό. Τάλλα παιδιά μὲ φωνές καὶ τρέλλες καθίζουσε στὰ ραδιαστά θρανία. Κάνει κι ὁ Θύμης νὰ χωθῆ σ' ἓνα ἀπὸ αὐτά, μὰ δυο-τρία παιδιά περιφρονητικά κι ἄγρια τότε διώχνουνε. Ἀποτραβιέται τὸ παιδάκι καὶ σπᾶνει στὰ κλάματα. Πολλοὶ ἀρχίζουσε νὰ τὸ περιγελοῦνε. Κομμοκαρδιασμένο θεωρεῖ πὼς τὸ τελευταῖο θρανίον εἶναι ἄδειο καὶ τραβᾷ πρὸς τὰ ἐκεῖ. Καθίζει. Τοῦ φέρνει στενοχώρια ὁ διαβολεμένος ἐκεῖνος θόρυβος τῶσων παιδιῶνε. Μὰ νὰ σου! ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει μέσα ὁ δάσκαλος. Τὰ παιδάκια σωμαίνουσε. Τὸ πρόσωπο τοῦ δασκάλου τὸ ἴδιο. Καὶ τὸ ντύσιμό του ἀκατάστατο. Περιέργο πὼς σὰν ἀστραπὴ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ τοῦ Θύμη ἡ σκέψη πὼς ὁ μεγάλος του ἀδερφός, ὁ Παντελής, εἶτανε ντυμένος πὼς φρίνα. «Δεμένα τὰ χέρια σας», φώναξε ὁ δάσκαλος ὄχι ἡμερα. Καὶ σὲ λιγάκι ἄρχισε νὰ τοὺς λέη κάτι πράματα, πὼς καλὰ-καλὰ δὲν καταλάβαινε ὁ Θύμης. Κι εἶλα τὰ λόγια τοῦ δασκάλου σὰ νὰ μὴν εἶτανε ρωμαϊκά. Κάτι τοὺς δηγότανε. Μὰ δὲν ἤξερε νὰ τὸ δηγηθῆ τόσο νόστιμα καὶ τόσο ἐλκυστικά, ὅσο ἡ μάμη τοῦ Θύμη εἶταν ἔλεγε στὰ γονάκια της κανένα παραμῦθι ἢ τοὺς τραγουδοῦσε «τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ», «τὸ τραγούδι τοῦ ξενιτεμένου» κ.τ.λ. Γι' αὐτὸ κι ὁ Θύμης δὲν μπορούσε νὰ προσέξῃ. Καὶ σὲ κείνη τὴν τρικυμισμένη ψυχικὴ κατάστασι ἀρχισε νὰ συλλογιέται τὸ σπῆτι. Πόσο πὼς καλὸ εἶτανε ἀπὸ τὸ σκολεῖο! Ὅταν τοῦ σκολεῖο ἡ ζωὴ κ' ἡ περιουκλωσιὰ εἶναι τόσο διαφορετικὴ ἀπὸ τοῦ σπιτιοῦ, εἶταν τόσο περιορίζεται ἡ λευτεριά τοῦ παιδιοῦ, εἶταν τὸ σκολεῖο δὲ συνεχίζει μὲ πότερη ἐπιστήμη καὶ μὲ πότερη τέρψη τὴν ἀγωγὴ τοῦ σπιτιοῦ, ὁ νοῦς τοῦ μικροῦ παιδιοῦ τρέχει ἀβάσταχτα στὸ σπῆτι. Ξένα τοῦ εἶναι εἶλα στὸ σκολεῖο καὶ μὲ θλίψη θυμάται τότες, καθὼς λέει κι ὁ Koble, «τὸ χαμόγελο πὼς πάντα τοῦ χαρίζανε ὄλοι τοῦ σπιτιοῦ του οἱ ἀγαπημένοι, τὰ βλέμματα πὼς τοῦ ρήχνανε ψυχὲς πὼς τρέφανε τέλειαν ἐμπιστοσύνη ἀναμεταξύ τους, τίς χαρὲς πὼς γεμίζανε τὸ σπιτικό, τὸ ἄσυλο αὐτὸ τῶσων αἰστημάτων ἄδολων». Κ' ἡ νοσταλγία τοῦ σπιτιοῦ μεγάλη. Κι ὁ νοῦς τοῦ παιδιοῦ παντοινὰ πρὸς τὸ σπῆτι γυρισμένος. Σκέφτηκε ὁ Θύμης πὼς τώρα θάπαιζε μὲ τὴ Μιντίσα τους κάτω ἀπὸ τὴν κληματαριά τῆς αὐλῆς. Ἄχ! Ὁ δάσκαλος ἔλεγε κ' ἔλεγε μ' ἓνα τόνο ψυχρό,

μὲ μιὰ φωνὴ ξεχαρβαλωμένη, σὰν ξεκουρδιασμένης κόρδας, μὲ κάτι μικρὰ διαλείμματα ἀνάμεσα, γιὰ νὰ φοβερίσῃ ἢ νὰ βρῆσῃ ἢ νὰ χαστουκέψῃ κανένα παιδάκι, πὼς στενοχωρήθηκε νὰ μὴν ἀκίνητο καὶ νάκούη τὴν ὥρα. Ποῦ νὰ σκεφτῆ ὁ δάσκαλος πὼς «τὸν ἀριστα παιδεύειν προαιρούμενον χρὴ τῆς τε ἡλικίας καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐστοχάσθαι»; (Δουκ. Νιγρ. 28). Τίποτα. Κι οὔτε κανένα διαφέρο στὴ διδασκαλία, οὔτε καμιά πρόκληση περιέργειας, οὔτε κανένα ρῶτημα γιὰ αὐτενέργεια τῶν παιδιῶνε. Μιὰ νέκρα ζοφερὴ μέσα στήν τάξη. Κ' ἓνας θάνατος λὲς ἐπνιγε τὴν πρωτοτυπία κάθε χαρακτήρα, μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ δεσποτικὸν. Βασίλευε μιὰ φακρικὴ ἀκίνησιὰ καὶ μιὰ ἀντιφυσιολογικὴ προσπάθεια πρὸς στρέβλωσι κάθε κράσης, πρὸς ἀφομοίωσι ὅλωνων.

Ὅσο ὁ δάσκαλος μιλοῦσε, τόσο τὴν ψυχὴ τοῦ Θύμη, μέσα σ' ἐκείνους τοὺς τέσσερις σκονισμένους τοίχους, τὴν συννέφιζε ἓνας παράδοξος σκοτασμός. Πέρασαν μ' ἀγωνία καμπόσες δεκαριὲς λεπτὰ. Ὁ Θύμης δὲν μπορούσε πιά νὰ συλλογιέται. Κουρασμένος ἔγυρε τὸ κεφάλι. Κι ἀποκοιμήθηκε τὸ φτωχό. Μαυρόσκεπα καὶ τὰ ὄνειρά του. Τὸ ἀπαίσιο σκολεῖο ξανάδλεπε στὸν ὕπνο του. Μὰ μιὰ βροντερὴ φωνὴ τὸν ξυπνᾷ. Εἶτανε τοῦ δασκάλου, πὼς ἦρθε καὶ στάθηκε σὰ Χάρος ἀποπάνω του. Ἡ κρυερὴ ματιὰ τοῦ ξαναπλήγωσε τὸ παιδί. Ὁ δάσκαλος ἀποτραβήχτηκε καὶ ἔαυλοῦθησε τὴ διδασκαλία του, μὲ διδασκαλία, πὼς ἐπνιγε τὴν καρδιά τῶν παιδιῶν. Ποῦ νὰ λάβῃ ὑπόψιν τὴ νοητικὴ καὶ θυμικὴ δύναμή τους; Πολλοὶ σήμερα παραδέχονται πὼς ἀπὸ ἀκαματωσύνη καὶ φυγοπονία (ὁ Τολστόη παρατηρεῖ πὼς ὁ δάσκαλος χωρὶς νὰ θέλῃ διαλέγει πάντα τὸν πὼς κατὰλληλ... πὼς εἶκολο γιὰ τὸν ἑαυτό του, πὼς ὀλέθριος εἶναι γιὰ τὰ παιδιά τρόπο διδασκαλίας), ἀπὸ κακοὺς ὑπολογισμοὺς κι ἀρχὲς πὼς δὲν ἔχουσε καμιά σκέψη μὲ τὴ φιλοσοφία, ἀπὸ ἀμάθεια καὶ παιδαγωγικὴ ἀνεπάρκεια, ἀπὸ ἔλλειψη παρατηρητικότης κι ἀγάπης πρὸς τὸ ἔργο του, ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ἀπογοήτεψη κι ἀπὸ παντοινὴ οικονομικὴ σφιζή, ὁ ρωμὸς δάσκαλος, ἄθελα κι ἀσυνείδητα, εἶναι, χωρὶς ὑπερβολή, τὸ πὼς φοβερό σαράκι, πὼς κρυφοτρῶει τὰ σωθικά τοῦ ἔθνους μας. Κι ἂν ὑπάρχουσε λίγες, πολὺ λίγες ἐξκρίσεις, τί μ' αὐτό;

Σὰν ἀποσβολωμένο τὸ παιδί κοίταζε πρὸς τὰ παράθυρα, κάτι μικρὰ παράθυρα, ἀπ' ὅπου ξεδιόλιζε τὴ χαρμωσύνη τῆς χυνοπωριάτικης μέρας, πὼς

γλυκογελοῦσε ἔξω. Ἄχ! νάτανε κι ὁ Θύμης ἔξω Τέλος τὸ διάλειμμα τῶ δέκα σήμανε. Πῆρε ἀνάσα. Μὰ σὰ μιὰ στιγμὴ γοργοπετάξανε τὰ δέκα λεπτὰ τοῦ διαλειμμάτου. Καὶ μὲ τὸ κουδουνιὸ τὸ λάλημα ξανάρχισε τὸ μαρτύριο μέσα στήν τάξη. Τώρα τοὺς ἦρθ' ἓνας ἄλλος δάσκαλος. Ξερακιανός κι ἀψηλός. Χωρὶς νὰ τοὺς πῆ τίποτα, τοὺς ἔβαλε νὰ μετροῦν ἓνας-ἓνας μὲ τὴ σειρά ἀπὸ τὸ ἓνα ἴσαμε τὰ εἴκοσι. Ὁ Θύμης δὲν καταλάβαινε τί τρέχει καὶ γιὰ τὸ δάσκαλος ἔβαλε ὄλους τοὺς μαθητάδες νὰ μετρήσουσε. Πάντα τὸ ratio γυρεύει στὸ καθεστὶ ὁ νοῦς καὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ σὲ κάθε περίπτωση τὸ γιὰ ἀναβλύζει ἀπὸ τάχειλια τοῦ παιδιοῦ. Δὲ φτάνει μόνο νὰ διδάσκουμε κάτι. Πρέπει καὶ νὰ τονίζουμε στὰ παιδιά τὸ σκοπὸ καὶ τὴ χρησιμότη του. Κ' ἔτσι ὄχι μονάχα τοὺς ἀπαλάσσουμε ἀπὸ μὴν ἀνήσυχη ἀριστία, μὰ καὶ τοὺς γεννοῦμε στήν ψυχὴ τὸ διαφέρο καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸ μάθημα, πὼς διδάσκειται. Ἀφίνω πιά πὼς ἡ δὴλωση τοῦ σκοποῦ στήν ἀρχὴ φυγαδεύει ἔλες καὶ τίς πὼς φρέσκες παράστασι καὶ συγκεντρώνει τὸ νοῦ σ' ἓνα σημάδι.

Μέτρησε κι ὁ Θύμης φοβισμένα, σὰν ἦρθε ἡ σειρά του. Ὑστερα, μέσα σ' ἐκείνη τὴ μονοτονία, πὼς μπορεῖ καὶ «τὴν ἡδονὴν λύπην ποιῆσαι» (Μάξ. Τύρ. λ. 5, 6), μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἀπομόνωσι, μ' ἀνυπομονησιὰ καρτεροῦσε ὁ Θύμης τὴν ὥρα πὼς θάπολυθῆ ἀπὸ τὴ φυλακή. Μὰ εἰ ὄρες τοῦ φαινότανε χρόνια καὶ τὰ λεπτὰ ὄρες. Κι εἶταν τέλος χτύπησε τὸ κουδούνι τῆς ἀπόλυσης, φεύγοντας σὰ δραπέτης, ψιθύρισε στὸν ἑαυτό του μ' ἀγανάχτησι ὁ Θύμης: «Πὼς μὲ ξαναπαίνεις πιά ἐμένα!»

Μερίστη.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοσι τοῦ «Σεράπιου» τῆς Ἀλεξάνδρειας, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα. Πουλιέται σὶὰ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιου» (Revue «Serapion». Alexandrie - Egypte) φρ. 5. Γιὰ τοὺς συνδρομητάδες τοῦ «Σεράπιου» καὶ τοῦ «Νουμά» φρ. 3.

ΓΑΒΡΙΗΛ Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Η ΤΖΟΚΟΝΤΑ

N. ΠΟΡΙΩΤΗΣ μεταφραστής

ΣΚΗΝΗ Β'

(Προβαίνει μέσα ἀπὸ τίς ροδοδάφνες ἡ Φραντζέσκα Δόνη τὴν ἀκολουθεῖ ὁ Λορέντζος Γάδδης ὁ γέρος.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Κόττα ποιόνε σοῦ φέρνω.

ΣΥΛΒΙΑ (μὲ ἀγωνία.) Κ' ἡ Μπεάτα; ἡ Μπεάτα;

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Θᾶξθη σὲ λίγο τὴν ἀφῆσα μὲ τὴ Φκουστίνα. Ἦρθα μπροστὰ γιὰ νὰ μὴ φάσῃ κοντὰ σου ξαφνικά...

ΣΥΛΒΙΑ. Καλέ μου δάσκαλε, τί χάρες σὰς χρεωσῶ!

(Ὁ γέρος κάνει τὸ ἄθελο τὸ κίνημα νάπλώσῃ τὰ

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ τὸν ἀριθμὸ 344.

χέρια πρὸς αὐτὴ. Καὶ ἡ Συλβία σκόβει ἐλοφρὰ καὶ τοῦ προτείνει, τὸ μέτωπο, πὼς μὲ τὰ χεῖλιά του τὸ ἀγγίζει ἐκεῖνος.)

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Πόσο εὐτυχὴς εἶμαι πὼς σὰς ξαναβλέπω, καλὴ μου Συλβία, καὶ σὰς ξαναβλέπω καλὰ πιά καὶ γερὰ! Ἡ θάλασσα σὰς ὠρελεῖ. Ἡ θάλασσα εἶναι μαλιστα πάντα ἡ μεγάλη παρηγορητριά. Ἐκεῖ κάτω, στὸ Κάστρο τῶν Μαρμαρων, πολὺ σὰς εἶχμε στὸ νοῦ.

ΣΥΛΒΙΑ. Δὲν εἶναι τόσο μακριὰ ἀποδῶ τὸ Κάστρο τῶν Μαρμαρων.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ (δείχνοντας τὰ μακριὰ ἀερογιάλια.) Εἶν' ἐκεῖ κάτω, κάτω ἀπὸ τὴ Σεραπέεσσα, δῶθε τὸ τὴ Μάσσα.

(Κυτάξουσε ἀπὸ τὰ τζάμια στήν ἀπόστασι.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Πὼς φαίνονται καλὰ σήμερα τὸ βουιά τῆς καρρᾶς! Μπορεῖς νὰ μετρήσῃς τίς κορφὲς μιὰ μιὰ. Δὲ θυμοῦμαι ἄλλη μέρα τόσο φεγγερό σὰν αὐτὴ. Ποιὸς εἶτανε μαζί σου, Συλβία; Ἡ Σεραφουλά; Μοῦ φάνηκε πὼς τὴν εἶδα νὰ φεύγῃ πρὸς τὴ θάλασσα. Καὶ να κα τὰ ἔχνη τῆς: φύκια, κοχύλια, ἄστρα τῆς θάλασσας.

(Δείχνει τὸν παιδιάτικο τὸ θησαυρό, πὼς εἶναι σκορπισμένους χάρμου.)

ΣΥΛΒΙΑ. Ναι, εἶτανε μαζί μου πρῶτητερα. ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Ποια εἶναι ἡ Σεραφουλά; ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Μιὰ μικρὴ ἄσπρη τοῦ δρόμου. ΣΥΛΒΙΑ. Μιὰ πὼς βλέπε ὄραματα κ' ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ τραγουδιοῦ ἓνα πλασμα ὄνειρο κι ἀλήθεια, πὼς μοιάζει ἴσκιος θλασσινός. Ὅταν τὴ γνωρίσετε καὶ θὰ τὴν ἀγάπησετε ὅπως ἐγὼ. Ἄμα τὴν ξέρη κανεὶς, ἀμα τὴν ἀκούη νὰ μιλᾷ, καταλάβαινε πολλὰ πράματα βαθυά. Ἀἰθῆ νὰ, θὰ εἶς φανὴ τέλεια: πάντα νὰ δὴν καὶ ποτὲ νὰ μὴ ζητῆ.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Σὰς μοιάζει σ' αὐτό. ΣΥΛΒΙΑ. Ὄμινα, ὄχι. Ἦθειλ καὶ νὰ μποροῦσα νὰ τῆς ἐμοιάζα σ' αὐτό μὲ τὸ σῶς μου ἀπὸ λειψὲ καὶ μὲ νίκησεν ἡ πλάνη τῆς ζωῆς. Τὴ τυφλωμός! Τόσα ζήτησα, ὄχι γιὰ τὸ τάποχτήσω, κατάντησα καὶ ψεμμά νὰ πῶ ἐγὼ! Καὶ να με μισεῖ, κολοβῆ, γιὰ πεινὴ τῆς ψευτιάς μου. Εἶχα ἀπλώσει παραπολύ ὀρητικὰ τὰ χέρια πρὸς ἓνα ἀγαθό, πὼς μου εἶπε ἀποκλεισμένο ἀπὸ τὴ μοῖρα. Δὲν παραπονιέμαι, δὲ θρηνώ. Ἀφοῦ εἶν' ἀνάγκη νὰ ζῶ, θὰ ζήσω. Ἰσως μιὰ μέρα εἰρηνέψῃ ἡ ψυχὴ μου. Ἐνοιωθα νὰ γεννιέται ἐντὸς μου αὐτὴ ἡ ἐλπίδα, ἀκούγοντας τὴ φωνὴ κεινῆς τῆς κοπελλουδάς τῆς ἀπλῆς καὶ ἀθῶς πὼς μπορεῖ καὶ δασκαλεύει σὰ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΔΙΧΩΣ ΤΕΛΟΣ*

Κι ἀφοῦ μᾶς ἀραδιάσει ὁ Ραμᾶς τὰ παραπάνω, ἀφοῦ δηλ. βάλει στὸ ἴδιο κόκκινο ἐκεῖνα ποῦ εἶπε «μὴ θοδικὰ τὸ βιβλιόρακι τοῦ κ. Σκληροῦ» (γιατὶ τὰ συνδικάτα κ' οἱ ἐνώσεις κ' οἱ σύνδεσμοι δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ : ἄς διοργανωθεῖ καθεμιά τάξη ἀπάνω στὰ συμφέροντά της), ἀφοῦ μᾶς ὑποδείξει σὰν ἀποστόλους τοῦ κόμματος τὰ μορφωμένα ἄτομα, μᾶς προσθέτει πὼς τὰ μέσα, ποῦ προτείνει, πρέπει νὰ ἐφαρμοστοῦν «ἐκρὸ πάντων χωρὶς οὐστήμα καὶ μέθοδο» (οἱ δυὸ ἀδιάλλαχτοι ἔχθροι τοῦ Στ. Ραμᾶ) «καὶ ἀναλογίαι καὶ μεταφορὲς ἀπὸ τὸ τί γίνεται ἄλλου, γιατί ἄλλου μπορεῖ νὰ γίνονται καὶ ἀπὸ ἄλλα αἷτια καὶ γι' ἄλλους λόγους.»

Κ' ἔχω, θαρρῶ, δικαίωμα νὰ ρωτήσω : Εἶναι ἐφευρέματα τοῦ κεφαλιοῦ τοῦ Στ. Ραμᾶ οἱ διαφορὲς ἐνώσεις καὶ διοργανώσεις ποῦ προτείνει ; Ἐννοῶ ἐφευρέματα ποῦ τοῦ ἦρθαν στὸ νοῦ ἀπὸ τῆς μελέτης τῶν ἀναγκῶν, ποῦ ἔφερε στὸν τόπο μας ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξη ; Ἡ τὰ εἶδε πὼς ἐφαρμόζονται ἄλλου καὶ τὰ βρήκε ὠφέλιμα καὶ γιὰ τὸν τόπο μας ; Ἄν τὸ πρῶτο, θὰ πει πὼς καὶ στὴν Ἑλλάδα ἀρχισαν νὰ σχηματίζονται οἱ ἀνάγκες, ποῦ ὁ ἴδιος ὁ Ραμᾶς τίς ἀρνίεται παρακάτω, ὑποστηρίζοντας πὼς δὲν ἦρθε ἀκόμα γιὰ μᾶς ἡ ὥρα νὰ μιλήσωμε γιὰ σοσιαλισμό. Ἄν τὸ δεύτερο, τότε θὰ πει πὼς τάντι-γραφε ἀπλοῦστατα ἀπὸ ἄλλου καὶ τότε ταιριάζει πράγματι νὰ δώσει στὸν ἑαυτὸ τοῦ τῆ συμβουλὴ ποῦ δίνει στοὺς ἄλλους νὰ μὴν κοιτάζουσι τί γίνεται ἄλλου, γιατί ἐκεῖ μπορεῖ νὰ γίνονται ἀπὸ ἄλλες αἰτίαι. Κ' ἔχω δικαίωμα τὰ ρωτήσω πάλε : Ἀπὸ ποιὰς αἰτίαι σχηματίζονται ἄλλου οἱ «διοργανώσεις γεωργικῶν συνδέσμων, οἱ ἐνώσεις-συντεχνιῶν, τὰ συνδικάτα μι-...» τῶν ἐργατῶν καὶ τὰ παρόμοια ; Γιατὶ πιστέω, ὅσο κι ἂν ὁ Ραμᾶς δὲν ἔχει σωστὴ εἰδησὴ τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδεολογίας, ὥστόσο πρέπει νὰ γνωρίζῃ πὼς ὅλες οἱ παραπάνω διοργανώσεις, ὅσο ἀπὸ τόνα μέρος εἶναι μέσα τοῦ οἰκονομικοῦ ἀγῶνα τῶν τάξεων μεταξὺ τους, ἀπ' τᾶλλο δὲν εἶναι τίποτε λιγότερο παρὰ βήματα τῆς κοινωνίας πρὸς τὸν ἐκσοσιαλισμό της, σταθμοὶ μετάβασης, ἐξέλιξις ἀπὸ τὸν ἀτομικὸ τρόπο παραγωγῆς στὸν ἀθροιστικόν, ὅπως ἐννοοῦν κι ἀνάπτουσι τὴ σοσιαλιστικὴν ἰδέαν οἱ ἀντι-

παλοὶ τοῦ, ὅπου τοὺς παρουσιάστηκε περίστασις. Κι ἂν τὸ γνωρίζῃ αὐτό, τότες πρὸς τί ὁ θόρυβος ; Πρὸς τί τὸ ξεσπάθωμα ἀνάντια ἐκεῖνων, ποῦ δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο παρὰ νάχουν τὸ θάρρος νὰγκαλιάζουσι ριζικότερα καὶ συστηματικότερα τὰ μέσα τῆς προόδου τῆς ζωῆς καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ βάλουν σὲ κάπια μεθοδικὴ ἐξέτασι τὰ πράματα ; Κι ἀφοῦ τόντις ὁ Στέφανος Ραμᾶς κόβεται μόνο γιὰ τὴ γενικὴ πρόδο τοῦ τόπου, τί φόβο ἔχει τοῦ σοσιαλισμοῦ, ποῦ τοῦ ἀγκαλιάζει τὰ ἴδια τοῦ τὰ μέσα ; Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ τὰ μέσα βρίσκονται στὸ πρόγραμμα τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἑταιρίας». Γιατὶ ὁ Στέφανος Ραμᾶς, ποῦ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου γενικῶς, γιὰ τὸ δυνάμωμα τοῦ κράτους ὅξω ἀπ' τὰ ξεχωριστὰ συμφέροντα τῆς κυριαρχῆς τάξεως, δὲν πᾶει νὰγωνιστεῖ μαζί μὲ τὰ προοδευτικὰ στοιχεῖα τῆς ἑταιρίας αὐτῆς, παρὰ ἀρκεῖται μόνο στὸ νὰ τὴν ἀγνοεῖ ἐλότιστα, ὅπου δὲν εἶναι νὰ τὴ συκοφαντήσῃ ;

Ἄν τόντις εἶχε τὸν πόθο τῆς γενικῆς προόδου ὅξω ἀπ' τὰ συμφέροντα τῆς ὅπιας τάξεως ὁ Στέφανος Ραμᾶς, ἡ θέσις τοῦ θάταν ἐκεῖ, ἀνάμεσα στοὺς νέους τοῦ «Μέλλοντος» καὶ τῆς «Κοινωνιολ. Ἑταιρίας». Ἄν τόντις εἶχε δειρὸ τοῦ τὸ πραγματικὸ δυνάμωμα τοῦ κράτους ὅξω ἀπ' τὰ συμφέροντα τῆς ὅπιας τάξεως, ὅξω ἀπὸ κάθε σχολαστικὴ καὶ σκουριασμένη πρόληψιν ὁ Στέφανος Ραμᾶς, ἔ ἀγῶνας τοῦ θάταν στὸ πλάι μας, μαζί μας κι ἔχι ἀντικρινὰ κ' ἐναντία μας. Ἄν τόντις εἶχε τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ στὰ στήθια τοῦ καὶ τὸ οἰκονομικὸ καὶ πνευματικὸ ἀνύψωμα τοῦ τελευταίου σκοπὸ τοῦ ὁ Στέφανος Ραμᾶς, θὰ ὕψωνε τὴ φωνὴν τοῦ ἀπὸ τίς στήλες τούτες ἐναντία στοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ, στοὺς πιεστές τοῦ καὶ ξεγελαστές τοῦ κ' ἐκμεταλλευτές τοῦ. Ἄν εἶχε τόντις ἰδανικὸν νὰ τὴν φωνὴν... τῆς πηγαίνω νὰ σοῦ τῆ φέρω... ἔχουσι ὁ Στέφανος Ραμᾶς, ἔχι κοίταζε νὰδράζει μ' ἔλη τοῦ τῆ δυνάμην ὅπου τόντις φῶς καὶ πρόδο κι ἀλήθειαν καὶ δὲ θὰ πάσκιζε νὰ θολῶναι τὴν στερνὴν μ' ἔλη τῆ δυνάμην τοῦ, νὰ πολεμάει τὴν πρόδο, ὅπου τῆ βλέπει νὰ γλυκοχαράζει, δὲ θάβαζε ἔργο τοῦ νὰ σβύσει κάθε φῶς, ποῦ θωρεῖ νὰ τρεμοφέγγει, σὲ κάθε βήμα πραγματικὸ καὶ θετικὸ τοῦ λαοῦ στὰνύψωμά τοῦ δὲ θάδβαινε νάντιτάζει τὸ ἀεροπολέμημα τοῦ σχολαστικισμοῦ καὶ τῆς συναλλαγῆς μὲ ἀρλούμπες, σὲ κάθε πραχτικὴ φωνὴ κ' ἔδαφικὴ προσπάθεια τριγύρω τοῦ δὲ θὰ πρόβαλε μὲ τὴ διαστροφή της καὶ τὸ συκοφάντημά της, σὲ κάθε

μπουσουλίσιμα ποῦ κάνει καὶ στὸ δυστυχισμένον τόπο μας ἡ ἐξέλιξις, ἡ μόνη ἀνορθώτρια καὶ μεταρρυθμίσιμα κι ἀναμορφώτρια, δὲ θὰ ξεφύτρωνε αὐτὸς, ὁ ἀναμορφωτῆς καὶ προοδευτικὸς, μπροστά της, νὰ τὴν ἀντισκόφει μὲ διαταγμοὺς ξεγαρλισμένους μέσα σὲ σκουληκοφάγωτα κιτάπια, μὲ φωνῆς γιὰ τὴν ἀνάγκην ὑπαρξῆς κράτους καὶ στρατιωτικῆς ὀργάνωσις καὶ πατρίδας καὶ θρησκείας, δανεισμένες ἀπὸ τὸ λεξιλόγιον τοῦ εὐκολοῦ πατριωτισμοῦ κι ἀπ' τὴν ἀθῶα ψυχολογία τῶν ἔσων γεμίζουσι τὸ στομάχι τοῦς ἀπ' τὸν ἰδρώτα τοῦ λαοῦ κι ἀπ' τὸ δημόσιον ταμεῖον.

Τὰ στερνὰ τὰ θεωρῶ ἀνάξια γιὰ σοβαρὴ συζήτησι. Ὡστόσο ἐπειδὴ ὁ Στέφανος Ραμᾶς δὲν ἀποστάνει νὰ τὰ κοπανᾷ, μ' ἀναγκάζει νὰ τὸν ρωτήσω δυὸ λογάκια. Καὶ τὸν ρωτῶ : Ποιὸς ἀπὸ μᾶς τοὺς σοσιαλιστῆς εἶπε πὼς πρέπει νὰ διαλυθεῖ τὸ κράτος, ὅξω ἂν εἶναι διάλυσις τοῦ κράτους τὸ νὰ διοργανωθεῖ σὲ τρόπο ποῦ νὰκούονται σ' αὐτὸ καὶ τὰ συμφέροντα κ' οἱ ἀνάγκες καὶ τῶν ἄλλων τάξεων κι ὅχι ἐκεῖνων μόνο ποῦ τὸ κυβερνᾷ καὶ τὸ μαδᾷνε σήμερα ; Ἡ ποιὸς μίλησε ἐναντίον τῆς στρατιωτικῆς ὀργάνωσις τοῦ τόπου, ὅταν γίνεται μὲ τὸ σκοπὸ νὰ προστατέψῃ: πράμοις καὶ πραγματικὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους κι ὅχι: ναὶ μὲν μ' αὐτὸ τὸ πρόσχημα, στὴν οὐσία ἔμωσ γιὰ νὰ χρησιμέβει: νὰ σουλατσάρουν μοναχὰ τεμπελχανάδες ; Ἡ ποιὸς ἀρνήθηκε τὴν ἀνάγκην ὑπαρξῆς πατρίδας, ὅξω ἂν σημαίνει ἀρνησις πατρίδας τὸ νὰ νομίζῃ κανεὶς πὼς ἔχει τὰ ἴδια δικαιώματα σ' αὐτὴ κ' ἐκεῖνος ποῦ δὲ γενήθηκε κάτω ἀπὸ νταβανωμένην στέγη, ἡ δὲν ἔχει τὰ μέσα νὰ γεμίζῃ τὸ στόμα τοῦ μὲ τὸνομά της, ρουφώντας τὸν καφέ στοὺς βελουδέσιους καναπέδες τοῦ Ζαχαράτου ; Ἡ ποιὸς μίλησε ἐναντίον τῆς θρησκείας. ἔπει ἀπὸ τὴν εἰσηγήσιν ἀπὸ ἀνάγκην τῆς δημοχῆς κι ὅχι πρόληψιν κ' ἐπιβολὴν ἀπ' τὴν ἐκκλησίαν σὲ πλήθη ἀμόρφωτα ; Καὶ ρωτῶ τὸ Στέφανο Ραμᾶ, ποῦ ἔχει τὸ φόβο μὴν καταργήσῃ τὴ θρησκείαν τοῦ λαοῦ ὁ σοσιαλισμός, καὶ τὸν προκαλῶ νὰ μοῦ κάμει ἀπ' αὐτῆς τίς στήλες τὴν ἐμολογίαν πὼς αὐτὸς, ὁ Στέφανος Ραμᾶς, πιστέβει πράματις στὸ δόγμα τῆς θρησκείας, ποῦ θέλει νὰ τὸ διατηρήσῃ: στὸ λαόν. Ἄν μοῦ δώσει μιὰ ρητὴ καὶ καταφατικὴ ἀπάντησι, τότε μόνο θὰ μ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴν ὑποψίαν πὼς δὲν εἶναι εὐλαβὴς ὁ φόβος τοῦ, μὰ κι αὐτὸς ἔνα ἀπὸ τὰ ἄρθρα τοῦ σύμβολου τῆς πίστεως τῶν ἀστών πὼς, ἂν ἡ θρησκεία δὲ χρειάζεται σ' αὐτοὺς σὲ μορφωμένους

* Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπερασμένου φυλλοῦ.

πράγματα τὰ αἰώνια. Μοῦ εἶπε πὼς θὰ μοῦ φέρῃ κ' ἔνα ἄστρο κάθε πρωτῆ.

(Προσπαθεῖ νὰ χαμογελάσῃ. Ἡ ἀδερφή ἔχει μείνει κοντὰ στὰ τζαμοῦτὰ καὶ φαίνεται προσηλωμένη στὴ θέαν τῶν μοκρινῶν βουνῶν μὰ ἡ σκιά τῆς λύπης σκεπάζει τὸ πρᾶδ τῆς τὸ πρόσωπο.)

— Γιὰ δὴ-ε ἐκεῖ, δασκαλε, τῆ Γυνζίκαν μὲ τὸ μπουκεττακι. Ἦρθε μαζί μου. Τώρα, ἀμὰ τῆ βλεπῶ, ἔχει κῆτι τὸ νεκρικό γιὰ μένα· ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ τὴν χωριστῶ. Τῆ θυμάστε, δασκαλε, ἔ κείνη τὴν ἡμέραν τοῦ Ἀπρίλη ; καὶ τὴν κεφαλὴν τῆ στεφανωμένην :

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Θυμοῦμαι, θυμοῦμαι...

ΣΥΛΒΙΑ. Ἡ νέα ζωὴ.

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Σὲ κάθε πρᾶγμα εἶναι κ' ἕνας οἰωνός.

ΣΥΛΒΙΑ. Ἄμὰ βλέπω καὶ περνοῦν οἱ καμῆλες φορτωμένες μὲ φούγα-α, ἐκεῖ πῆρ' ἀπὸ τὸν Ἄρνον, στὰ χιμῶδεντρα τοῦ Γόμπου, ξαναθυμοῦμαι τὸν ἐρχομὸν τοῦ Κοσμά τοῦ Δάχλου, τῆ χαρὰ κεινῆς τῆς βραδυας, τὸ σκαρβατῶ ποῦ ἔβαλα μὲς τῆ μέσην σὲ μιὰν ἀγκαλιὰ τραντάφυλλα κομμένα ἀπ' τὴ Μπεάτα.

(Γυρίζει πρὸς τὴν ἀδερφή της.)

— Ὡ, Φραντζέσκα, μιλῶ κι ὡς τόσο ἡ καρδιά μου τόσο μὲ πονεῖ, ποῦ δὲ βροτῶ πιά. Ποῦ εἶναι ἡ Μπεάτα ;

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (σφιγμένη ἀπὸ τὸν πόνο.) Θέλεις λαίπ νὰ τῆν δῆς τώρα ; ἔχεις τῆ δύαμην ;

ΣΥΛΒΙΑ. Ναι, ναί, εἶμαι δυνατῆ, εἶμαι ἔτοιμη. Ἡ ἀγογορία εἶναι χειρότερη.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Τότε πηγαίνω νὰ σοῦ τῆ φέρω

ΣΥΛΒΙΑ (μὴ κατορθώνοντας νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἀγωνία της) Περιμένε μιὰ στιγμὴ. Δὲ μένετε μαζί μας ἐδῶ, ἀποψι, δασκαλε. Θὰ χαρῶ.

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Αἰ λοιπόν, ναί, μένω.

ΣΥΛΒΙΑ. Μποροῦμε νὰ σᾶς φιλοξενήσωμε. Θὰ βάλω νὰ ἐτοιμάσωμε τὸ δωμάτιόν σας. Περιμένε, Φραντζέσκα, μιὰ στιγμὴ. (Τὴν πιάνει σπασμὸς, ποῦ δὲν μπορεῖ πιά νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωνία της. Πηγαίνει πρὸς τὴν πόρταν μὲ τὴν ὀσμὴν τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ τρέχει νὰ κρύψῃ τὸ κλάμμα ποῦ εἶν' ἔτοιμο νὰ ξεσπάσῃ)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Θέλεις νῆρθω, Συλβία ;

ΣΥΛΒΙΑ (μὲ πινυμένη φωνή.) Ὅχι, ὄχι.

(Γίνεται ἄφαντη.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Ἄ, τί κατάρρα, τί κατάρρα !

Τῆν βλέπετε ; Ὅσο εἶτανε στὸ κρεβάτι, κάτω ἀπὸ τὰ σκεπάσματα, μὲ τοὺς ἰπιδέσμούς, δίχως αἶμα στὴ μορφή, ὅλη ἡ φρίκη τῆς σφύρας της δὲν εἶτανε φανερῆ. Μὰ τώρα ποῦ εἶν' ὀλόρθη, τώρα ποῦ περπατεῖ, πηγαίνω-χετκι, ξαναβλέπει τὰ φιλικὰ τὰ πρόσωπα, ξαναβρίσκει τίς συνήθειες τοῦ πρωτινοῦ καιροῦ, πᾶει νὰ κινήσῃ τὰ κινήματα ποῦ εἶτανε φυσικὰ της. Βλέπετε μὲ τὸ νοῦ σας !

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Ναι, εἶναι ἡ μοῖρά της παρὰ πολὺ σκληρῆ. Θυμοῦμαι ἀκόμα τί εἶπατε μὲ τὴν στοργήν, βλέποντάς τῆν, ἐκεῖνη τῆ μέραν τοῦ Ἀπρίλη : «Λές κ' ἔχει φτεροῦγες !» Ἡ ὁμορφία καὶ τὸ ἀνάλατρο τῶ χερσιῶν της τῆς δίνανε τὴν ὄψην πλάσματος φτερωτοῦ. Εἶταν ἀπάνω της κάτι σὰν κἀδιάκοπο φτερούγισμα. Τώρα φαίνεται πὼς σέρνεται...

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Καὶ εἶτανε ἀνώφελη ἡ θυσία, ὅπως οἱ ἄλλες· δὲν ἔκκεμε τίποτα, δὲν ἔλλαξε τίποτα : αὐτὴ ναὶ τῆς μοῖρας ἡ θρησῶδια. Ἄν τῆς ἔμενε ὁ Λουκιός, πιστεύω θὰ εἶταν εὐχρηστημένη ποῦ δυνήθηκε νὰ τοῦ δώσῃ αὐτὸ τὸ δαῖγμα τὸ ὕστερον, ποῦ δυνήθηκε νὰ τοῦ κάμῃ ὡς καὶ τῆ θυσίαν τῶν ζωντανῶν χερῶν της. Μὰ γνωρίζῃ τώρα πιά ὅλη τὴν ἀλήθειαν, τῆ μαύρην ἀλήθειαν... Ἄχ, τί ἀτι-

ποῦ εἶναι, ὡστόσο εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὸ λαὸ καὶ δὲν πρέπει νὰ λείψει.

Ἄν καὶ στὴν Ἑλλάδα ἡ σοσιαλιστικὴ πραγματικότητα θὰ βρεθῆ μιὰ μέρα στὴν ἀνάγκη νὰ χτυπήσει, ὅπου τῆς σταθεῖ ἐμπόδιο, ὄχι τὴ θρησκεία σὰν ψυχικὴ ἀνάγκη, μὰ τὴν ἐκμετάλλεψή τοῦ λαοῦ στὸν ὄνομά της, δὲν τὸ ξέρω. Ἐνα ξέρω μόνον, πὼς οἱ σοσιαλιστοφάγοι, ποὺ θάναί τότες στὸ πόδι τοῦ Στέφανου Ραμά, θὰ κρᾶξουν γιὰ βοήθεια τους τὴν ἀστυνομία, ποὺ τούτος τώρα χαριεντίζεται μένον μετὰ τὸ νὰ μᾶς τὴ θυμῆσει. Ὅσο ἀγαρμπος κι ἂν εἶναι ὁ χαριεντισμός, ὡστόσο μοῦ φαίνεται νὰ ρίχνει φῶς ἀρκετὸ στὴν ἀστικὴ ψυχολογία τοῦ σοσιαλιστοφάγου, φῶς στὸ φιλελεύθερο πνεῦμα τοῦ ἀντιπάλου μας, φῶς στοὺς ἀναμορφωτικούς του πόθους, φῶς στὰνθρωπιστικὰ αἰσθήματα τοῦ μορφωμένου ἀποστολοῦ τοῦ λαϊκοῦ κόματος, τοῦ ἀναπτυγμένου ἀνθρώπου τέλος, ποὺ δείχνει στὴν ἀστυνομία τὴ θέση τῶν ὁμοίων του ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὸ ὑπέριπτον καὶ στοιχειώδες ἀγαθὸ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, τὴ λευτεριά τοῦ ἀτόμου τους καὶ τὴν ἀνθρώπινη συντήρησή κα ἀνάπτυξή τῆς ζωῆς τους.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΑΝΟΙΞΗ

Στὸν κῆπο τὸ μεγάλο τριγυροῦσα,
Κ' ἡ Ἄνοιξη περπάταγε κοντὰ μου
Ἀσύγκριτη στὰ κάλλη, μυριανθοῦσα.

Τὰ δέντρα στολισμένα σὰ νυφοῦλες
Τ' ἀνθόφυλλά τους ρίχνανε μπροστά μου,
Κι ἀδιάκοπα μιλούσαν οἱ βρυσούλες.

Βρόχημα κάτω ἀπὸ ἓνα κυπαρίσσι
Ποὺ τὴν κορφή του σάλευεν ὁ ἀέρας,
Σὰ νᾶθελε νὰ μὲ μοιρολογήσει...

Μὰ ἐμένα εἶταν μὴν Ἄνοιξη ἡ ψυχὴ μου,
Καὶ μετὰ στὴ φαιεινὴ γιορτὴ τῆς μέρας
Μοῦ ἐρχότανε νὰ πῶ τὴν προσηυχή μου.

Κ' εἶσι τὸ μαῦρο μῆνυμα δὲν εἶδα,
Μόνον ἔσκυφα νὰ μάσω στὴν παιδιά μου
Λουλούδια μὲ γλυκύτατη μὰ ἐλπίδα.

Γενεύη.

ΜΕΛΠΩ

ΓΥΝΑΙΚΑ

— Κρύβου, ὁμορφὸ μου βασιλόπουλο,
μὴ φτάξουνε τὰ δέροφια μου οἱ δράκοι.

— Ἄνοιξε τὴν καρδιά σου, ἡλιογέννητη,
καὶ κρύψε με βαθιά, δὲ θὰ μὲ βροῦνε.
Θὰ σμίξω ἐγὼ τὸ χτυποκάρδι μου
μὲ τὸ δικό σου καὶ δὲ θὰ μ' ἀκοῦνε.

— Εἶναι μικρὴ ἡ καρδιά μου, θὰ φανερωθῆς,
ὠϊμέ! Θὰ σὲ σκοτώσουν, ὠϊμένα!

— Γίνου ἐσὺ ἐγὼ μὲν ὁμοσπλάκεντη
κ' ἐγὼ καθάρην ἓνα νεράκι νὰ μὲ πίνης.

— Δὲν ἔχουν χάρη τῆς ἐπιῆς τὰ φύλλα
μπρὸς στὰ κάλλη μου.

— Γίνου φωλιά ἀψηλὴ κ' ἐγὼ πουλάκι.

— Μὰ δὲν μπορῶ ν' ἀνέβω τόσο ἀψηλὰ
φοβοῦμαι μὴ ματώσω τὸ κορμί μου.

Μὰ φτάνουνε οἱ δράκοι καὶ σκοτώνουνε
τᾶμοιρο παλληκάρη μπρὸς στὰ πόδια της.

— ὦ! μοῦ ματώσανε τὰ μάρμαρα ποὺ τᾶπλυνε
δύο ὄρες πρὶν ν' ἀρθῆτε, ἡ κακομοῖρα!

Ἡρακλῆιο.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΡΟΥΒΑΣ

ΜΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Δὲ θυμάμαι τὸνομα τοῦ Σουλτάνου ποὺ τὸ σο πολὺ εἶχε βαρεθῆ νάκούει τὸ πάρτιμο τῆς Κρήτης, ποὺ κι ὅλο εἶτανε ἀπαρτη, Στὰ τελευταία ἀγανάκτησε κ' ὅποιος τοῦ ἔλεγε πὼς πήρανε τὴν Κρήτη, τὸν ἀποκεφάλιζε. Μὲ καιρὸ καὶ πολὺ κόπο καὶ θυσιὰ πᾶρθηκε ἡ καημένη ἡ Κρήτη. Μὰ ἔμενε τὸ ζήτημα ποῖος καὶ πὼς θὰ πᾶρε τὸ κεφάλι τοῦ Σουλτάνου ποὺ τὸ ἔκοψε τὸ κεφάλι σὰν ἀγγεῦρι. Εἶπε ὁ βεζίρης στὸ Σουλτάνο. Ἄλλος τρόπος δὲ μένει, παρὰ νὰ τοῦ τὸ γράψουμε στὸ γῦρο τοῦ σαχανιοῦ κ' εἶσι νὰ πάρει τὴν μπόρα τὸ σαχάνι. Αὐτῆνα τὴν ἰδέα τὴν ἀπάστηκε τὸ Σουλτάνο καὶ στὸ γῦρο τοῦ σαχανιοῦ χαράξανε τὸ ἑξῆς δίστιχο:

Σαχαντὰ πισμὲς τρίτο = Ψήθηκε καὶ τὸ τυρίτι
Ἀλιμνῆς Γκιρίτ = Πήραμε καὶ μετὰ τὴν Κρήτη

Κ' εἶσι ὁ Σουλτάνος χαδίδοντας τὰ γένια
τοῦ μὲνα ἀφερίμ χαμογέλασε.

Πόλη.

Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ

μικὴ! Ὅχι μποροῦσατε ποτὲ νὰ τὸ πιστεψετε πὼς ὁ Λούκιος εἶτανε ἰκανὸς γιὰ τόσο; Πέστε μου

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Ἐχει κι αὐτὸς τὸ πεπωμένο του, καὶ τοῦ ὑπακούει. Ὅπως δὲ εἶχε στὴν ἐξουσία του τὸ θάνατό του, εἶσι δὲν ἐξουσιάζει καὶ τὴ ζωὴ του. Τὸν εἶδα χτες. Μοῦ εἶχε γραψεὶ στὸ Κάστρο τῶν Μικραίων νὰ μὲ πρὸς κλητὴ νᾶνθω στὰ Λατομεῖα καὶ νὰ τοῦ στείλω ἓνα ὄγκο μαρμαροῦ. Τὸν εἶδα χτες, στὸ ἐργαστήρι του. Ἐὐπροσώπου εἶναι τόσον ἀστραφ, ποὺ λὲς καὶ θὰ τοῦ τὸ τρώγῃ ἡ φωτιὰ τῶ ματιῶν του. Ὅταν δμιλῆ, ἐρεθίζεται ἀλλόλοστα. Με τάρταξε κῦτό. Ἐρχεται, ἐρχεται, ἐργάζεται, μὲ μιὰ κενία τρουερὴ: ἔτσι γυροῦν νὰ ξερῶγῃ ἀπὸ κενιαὶ σκεψὴ ποὺ τὸνε σιγοτρῶγει.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Τὸ ἀγαλλμα εἶσι ἀκόμα ἐκεῖ;
ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Εἶναι ἀκόμα ἐκεῖ, χωρὶς μτρῆσα. Τὸ ἄφραξε εἶσι: δὲ θελήσει νὰ τὸ διορθώσῃ. Ἐτσι, ἐπᾶνω στὸ ὑπόδητρο μοιάζει ἀληθινὴ μαρμαρο ἀρχαία, ξεχωριστὸ σὲ κενιαὶ πρὸ τῆς Κουλεῆδες. Ἐχει κῆτι τι τὸ ἱερὸ καὶ τραγιῶ, ὕστερα ἀπὸ τὴ θεῖαν τὴν αὐτιθυσία.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (μὲ χαμηλὴ φωνή.) Κ' ἐκεῖνὴ ἡ γυναίκα, ἡ Τζουζόντα, εἶταν ἐκεῖ.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Εἶταν ἐκεῖ, σιωπηλὴ. Ἄμικ

τὴ βλέπει κανεὶς καὶ συλλογίζεται πὼς αὐτὴ εἶσι ἡ αἰτία τῆς συμφορῆς, δὲν μπορεῖ ἀληθινὰ νὰ τὴν καταρξτῆ μὲ τὴν καρδιά του—ὄχι, δὲν μπορεῖ, ἔμικ κανεὶς τὴ βλέπει... Ἐγὼ δὲν ἔχω δὴ ποτὲ σὲ θνητὴ σαρκα μυστήριο τόσο μεγάλο

(Διακοπή. Ὁ γέρος κ' ἡ γυνικαὶ ἀδερφὴ μένουνε συλλογισμένοι, λίγες στιγμῆς, μὲ σκυμμένη τὴν κεφαλή.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (ἀναστενάζοντας ἀπὸ τὴν ἀγωνία ποὺ τὴν τυραννεῖ) Θεε μου! Θεε μου! Κεῖ ὡς τόσο τώρα μοῦ μέλλεται νὰ φέω τὴν Μπεάτα τὴ μητέρα της, καὶ θὰ ξεναθωθῶ ὕστερα ἀπὸ τὸσον κενία: καὶ ἡ μικρὴ θὰ καταλαθῇ τὴν ἀλήθειαν, θὰ μᾶθῃ τὸ ποῦ γιὰ τὸ φοιχτό... Πὼς νὰ κρυφτῆ, ἀπὸ αὐτὴ ποὺ θυμάται δια τὰ χαιδέματα καὶ τρελλαίνεται γιὰ δαῦτα! Γὴν εἶδατε, τὴν ἀκούσατε, πωγῆτερα...

(Ἡ Σουλβία Σειτάλα ξεναπροβαίνει στὸ κατώφλι. Τὰ μάτια της εἶναι φλογισμένα καὶ ὅλο της τὸ κορμὶ σφιγγεται ἀπὸ μιὰ σπασμωδικὴ προσπάθεια.)

ΣΥΛΒΙΑ. Νὰ με, Φραντζεσκα: εἶμαι ἔτοιμη. Γὸ δωμάτιο εἶναι σιγουρισμένο, δάσκαλε, ἂν θελετε ν' ἀνεβῆτε.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ (πλησιάζοντας τὴν μὲ τὴ φωνή)

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Ἀρ. 8.— Γιὰ τὴς Ἐπαρχίες 8ρ.
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ 8ρ. 10.

Γιὰ τὴς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τμήματα (2 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομέε.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητῆς δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομὴ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῆ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίοςκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπογείου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ κίοςκι Ἰαννοπούλου (Χαντεῖα), στα βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρὸν στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτερεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ προδοσία!— Ποιὸς φταίει;— Οἱ κομματικοὶ ἀρχηγοὶ— Ἐνα φυλλαδάκι.

ΓΙΑΤΙ λῦθηκε ἐστὶ κι ὄχι ἀλλιώτικα τὸ Κρητικὸ ζήτημα, νὰ σου πᾶλ' ἡ προδοσία ξεφυτρώνει στὴ μέση! Κάποιος προδίδει, φαίνεται. Κι ὁ κάποιος αὐτὸς δὲν μπορεῖ νάναί ἄλλος ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση. Ἡ προδοσία ἐστὶ ἡ προδοσία τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ νὰ ἐνωθῆ ἡ Κρήτη μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Κυβέρνηση λοιπὸν προδίδει καὶ πρέπει νὰ πέσει ἡ Κυβέρνηση.

Καὶ νᾶν τᾶλεγε αὐτὰ μοναχὰ ὁ κ. Ράλλης ἢ ὁ κ. Μαυρομιχάλης, σπολλάτη τους. Μὰ τὰ γράφουν καὶ οἱ ἐφημερίδες. Οἱ ἴδιες οἱ ἐφημερίδες ποὺ σὲ ἀλλῃ στήλη τσαμπουνάνε γι' ἀναδιοργάνωση τῆς χώρας, γιὰ ἐπανάσταση, γιὰ ξεμέρωμα καινοσύνης πολιτικῆς ζωῆς! Ἀπὸ τὴ μιὰ μερὶα ζυλιζοῦν κι ἀποδρακῶνουν τὸ λαὸ μὲ τὴς τέτιες ἀκρωτίες τους καὶ μεμπωπατιές του κι ἀπὸ τὴν ἀλλῃ μερὶα τοῦ φωνάζουν πὼς καιρὸς πᾶ νᾶνοῖξει τὰ μάτια του καὶ νὰ τιμωρῆσει τοὺς ἐνόχους τῆς καταστροφῆς του.

Μὰ ἂν ἀνοῖξει ὁ λαὸς τὰ μάτια καὶ ζητήσῃ ἐνόχους, πρῶτα πρῶτα θᾶν τοὺς βρεῖ μέσα στα δημο-

τρεῖαμένη ἀπὸ τὴ συγκίνηση) Ἐκείνος! Αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία δωμικαία (Φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα. Ἡ μισερὴ προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀδερφὴ της, ἀγκομαχοῦσα.)

ΣΥΛΒΙΑ. Τὴν πηγαίνε, πηγαίνε. Φέρτηνε. Περίμενω ἐδῶ. (Ἡ ἀδερφὴ τῆς πηγαίνει μὲ τὰ μπράτσα τὸ λαϊκὸ καὶ τὴ φιλὶ, ἀμίλητη. Ἐπειτα φεύγει ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θάλασσης, ἀπὸ μωκρύνεται γοργὰ μέσα σὲς ροδοδάφνες.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Ἡ Σουλβία Σειτάλα, μὲ κομμένη ἀναπνοή, κινετᾶται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κλαδιά ποὺ ὁ λὸξὸς ὁ ἥλιος τὰ φλογίζει. Εἶναι ἡ ὄρα ἐκοιτικὴ. Ἡ μέρα εἶναι πρὸ διάφανη καὶ ἀπὸ τὰ κρυσταλλένια τζάμια τῆς ἀσπρῆς τῆς κάμαρας) ἡ θάλασσα εἶναι γλυκὴ ὡς ὅταν τὸν ἀνθὸ τοῦ λιναριοῦ, ἀσάλευτη τόσο ποὺ τὰ μακρὰ εἶδουλα τῶν πονηρῶν ποὺ καθρεφτίζει, λὲς καὶ τῆς ἀγγίζοῦν τὸ βυθὸ ὁ ποταμὸς φαίνεται σὰ νὰ γεννᾶ τὴ μεγάλη αὐτὴ γαλήνη, χύνοντας στὴ θάλασσα τὰ σπείρεφτα νάματα τῆς ἡσυχίας του οἱ λόγγοι οἱ ὄγεινοί, διοπότιστοι μ' ἀναλυτὸ χρυσάφι, γίνονται ἀνδρῶροι μ' ἓνα τρόπο θαυμαστό, σὰ νὰ χάνοῦνε τὴς ρίζες γιὰ νὰ κολυμπήσουν μέσα στὴ χαρὰ τῆς εἰσῶ

διογραφικά γράφετα—κι αυτό, φυσικά, δὲν πολυσυ-
φέρνει στὸν τύπο μας.

*

ΓΙΑ νὰ μὴ μᾶς σωφρονίσει τὸ 97, φταίει κάπως κι ὁ
τύπος μας. Ἀντὶ ὑστερ' ἀπὸ τὸν πόλεμο νὰ μᾶς ποῦνε πὼς
μὴ τὰ μέσα πού εἴχαμε εἶταν ἀδύνατο νὰ τὰ βάλουμε μὲ
τὴν Τουρκιὰ καὶ νὰ νικήσουμε, ἀρχι-ήσανε νὰ μᾶς φουσκώ-
νουν τὸ μυαλό μας μὲ προδοσίας καὶ νὰ μᾶς σαλιαρίζουν
πὼς δὲ μᾶς ἀφίσανε νὰ νικήσουμε κείνοι πού εἴχανε συ-
μφέρο νὰ μὴ νικήσουμε καὶ πὼς ἡ προδοσία μᾶς ἔφαγε καὶ
τότε.

Κ' ἔτσι κακοσυνηθίσαμε νὰ βλέπουμε προδότες παντοῦ
καὶ νὰ μὴ βλέπουμε τὸ μοναχὸ προδοτὴ, πού εἶναι ὁ ἴδιος
ὁ ἑαυτός μας, ὅπως δὲ μᾶς τὸν κατάντησε ὁ πατριωτικὸς
μας ὁ τύπος.

*

ΑΠΟ ὅλους τοὺς κομματικὸς ἀρχηγούς καὶ μπαρραχτά-
ρηδες ὁ μόνος πού μίλησε φρόνιμα καὶ πατριωτικὰ γιὰ τὴ
νότα εἶναι ὁ κ. Στ. Ἀρχαίου—ἴσως γιὰτὶ δὲ βιάζεται ἢ
καὶ δὲ θέλει νὰ γίνῃ πρωθυπουργός. Οἱ ἄλλοι.. ὦ, οἱ
ἄλλοι! Καὶ τί δὲν εἶπανε, Θέ μου! Ἐνας μάλιστα' ἀπ'
αὐτούς, ὁ κ. Μαυρομιχάλης, καταχάρηκε πού ξεμπερδέ-
ψαμε (!!!) μὲ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα καὶ θὰ μπορέσουμε
πιὰ, σὰν καλοὶ νοικοκυρετοί, νὰ κοιτάζουμε καὶ τὰ ἐσωτερικὰ
μας, δηλ. τὰ κομματικὰ μας.

Ὡστόσο νὰν τὸ χαροῦμε πρέπει πού ἀρχινήσαμε πιὰ
νὰ μπαίνομε κάπως στὴν οὐσία καὶ νὰ βλέπουμε ὅλοι μας
(καὶ στο ἀβλοί μας) παίρνομε καὶ τοὺς κομματικὸς ἀρ-
χηγούς) πὼς περισσότερο ἀπὸ ἐξωτερικὸ ὑπάρχει ἐσωτε-
ρικὸ ζήτημα καὶ πὼς τὸ δεύτερο κανόνιζε τὸ πρῶτο. Μὰ
νὰ ἐνοουμάστε, ἐσωτερικὸ ζήτημα ἔχει καὶ τὸ παίρνομε
κείνοι πού λαχταροῦνε νάρπαξουν ὅπως ὅπως τὴν ἀρχή.
Ἐσωτερικὸ ζήτημα, καθὼς τὸ παίρνει ὁ λαός, πού ζη-
τεῖ νὰ πείσων πιὰ τὰ προσωπικὰ κόμματα, νὰ πείσῃ τὸ πολι-
τικὸ ρεμπελιό, νάνησει καινούρια πολιτικὴ ζωὴ στὸν τόπο
μας.

Ὅταν ἐμεῖς νοικοκυρευτοῦμε, δταν ἐμεῖς ἀρχινήσομε
νὰ εσθόμεστε τὸν ἑαυτὸ μας, θάρχινήσομε νὰ μᾶς λογα-
ριαζοῦν καὶ νὰ μᾶς εἰδύονται περισσότερο καὶ οἱ δυνατοὶ τῆς
μας.

*

«ΠΟΥ μισεύεις, παιδάκι μου, πὲς μου, πού μισεύεις;»
Μ' αὐτὸ τὸν τίτλο λάβαμε τὴν παρασμένη βδομάδα ἕνα
φυλλαδάκι ἀπὸ τὴ Σαλονίκη. Κρύβει τόσες ἀλήθειες μέσα
στὲς λίγες σελίδες του τὸ φυλλαδάκι αὐτὸ γιὰ τὰ ἔθνη καὶ
ζητήματα, πού θαρρέψαμε πὼς καλὸ θάτανε νὰν τὰ διαβά-
σουν κ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ Νουμά. Γι' αὐτὸ ἀρχινᾶμε καὶ
τὸ δημοσιεύομε ἀπὸ τὸ σημερινὸ φύλλο.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΟΙ ΛΟΞΟΙ ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΙ

Βγήκε τελευταία καὶ πουλιέται 2 ὄρ. σὲ
γραφεία τοῦ «Νουμά»

διὰς των· οἱ μαρμαροφόροι Ἄλπεις ἀπέμικρα γρά-
φονες στὸν οὐρανὸ μὲν δημοφιλῆς γραμμῆ, ὅπου ξα-
νολύγει τὸνεργο πὸν ἀναβρῶζει ἀπὸ τὸ φυλακισμένο
πλήθος τῶν κοιμισμένων ἀγαλιμάτων)

(Σαναπροβαίνει στὴ σιγαλιά ἢ Σειρηνούλα καὶ
ἀκούεται ἡ καθάρια φωνὴ της.)

Η ΣΕΙΡΗΝ ἸΥΛΑ. Εἶσαι μοναχὴ;

ΣΥΛΒΙΑ (μὲ κομμένη ἀναπνοή.) Ναι, περι-
μένω.

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ (πλησιάζοντας.) Ἐκλαψες;

ΣΥΛΒΙΑ. Ναι, λίγο.

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ (μὲ ἔπειρη ψυχονόνα.)

Θαρρεῖς πὼς ἐκλαίγεις ἕνα χόνο. Ἐλεῖς τὰ μάτια
σου καμμένα. Πραε πολὺ σοῦ πονάει ἡ καρδιά.

ΣΥΛΒΙΑ. Σώπα. Δὲν μπορῶ νὰ σφίξω τὴν καρ-
διά μου. (Στριμώνεται ἐπάνω στὸν κορμὸ τῆς ρο-
δοδάφνης πὸν εἶναι κοντὰ της, οπασμωδικά, μὴ
μπορῶντας πιὰ νὰ βαστάξῃ τὸν ἀγῶνα τῆς προσδο-
κίας.)

— Τώρα ἔρχεται, τώρα ἔρχεται. (Ἀφήνει
τὸν κορμὸ καὶ ξαναπαίρνει σὲ δωμάτιο, σὰν πια
σμένη ἀπὸ τὴν τρομὰ, μὲ τὰ κινήματα τοῦ ἀνθρώ-
που πὸν γυρᾶει ὄσολο.)

Η ΦΩΛΗ ΤΗΣ ΜΠΕΑΤΑΣ (ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴς

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΙΖΙΤΕΣ

ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΛΗΣ

Ὅσο δύσκολο εἶναι νὰ κρίνῃ κανεὶς ἕναν καλ-
λιτέχνη στὴν πρώτη του ἐκδήλωσι, τόσο εἶναι κ'
εὐκολο μαζὶ, γιὰ τὸν ἰσχυρότερο λόγο, πού δὲν
ὑπάρχει σ' αὐτὴν κατ' ἀνάγκη ἡ ἀντίληψη τῆς
πρωτεϊκότητος στὴν Τέχνη. Τὰ ὅρια στὰ ὅποια κι-
νεῖται κι ἀναπνεῖ τὸ ἔργο τῆς πρώτης ἐποχῆς,
εἶναι χαραγμένα ἀπὸ τὴν αἰσθηματικὴν ὥς ἐπὶ
τὸ πλεῖστον καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ τὸν ψυχόρμητο τῆς
νιότητος, αἰτίαι πού ὠφελοῦνε καὶ ζημιώνουν τὸν καλ-
λιτέχνη, ἀνάλογα μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του. Ὄφε-
λοῦνε γιὰτὶ τὸν κρατοῦν κάμποσον καιρὸ δεμένα
κάτου ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν διδασκάλων καὶ τὸν
σώζουν ἔτσι ἀπὸ ἀναπόφευχτα νεανικὰ παραπατή-
ματα, καὶ τὸν ζημιώνουν ὁμως μαζὶ, γιὰτὶ τοῦ
σκληρώνουν τὴ βούλησιν καὶ τὴν αὐτοενέργειαν.

Γι' αὐτὸ ἂν μιὰ καλλιτεχνικὴ ἰδιοσυγκρασία
εἶναι ξεχωριστὴ, θὰ μετουσιώσῃ γλήγωρα τίς ἀναγ-
καῖες ἐπιδράσεις πού ὑπέστη καὶ θὰ τίς κά-η νὰ
θαυματουργήσων σὲ καινούργια ὀλόγελα περιοχῆ ἢ
ἂν ἔχι, θὰ πάθῃ ἀπὸ ἀσφυξία. Θεῖμα αὐτὸ συχνό-
τατο ἄλλωστε καὶ θλιβερώτατο.

Τέτιες σκέψεις περιζώνων τὸ νοῦ μου πάντοτε
σὰν ἐπισκεπτόμουν τὸ μουσικὸ ἐρμητήρι τοῦ κ. Μάρ-
ριου Βαρβογλη, πού ἔχει τὴ μορφή ἀρκαδικοῦ τσο-
πάνου ὅπως θελεῖ νὰ τὸν φαντάζεται ἕνας φίλος
γάλλος ζωγράφος κ' ἴσως ἔχι χωλὸς λόγο. Καὶ δι-
στασα πάντοτε νὰ βιασθῶ νὰ πῶ τὴ γνώμη μου
γιὰ τὸ ἔργο του δημοσίαι, γιὰ νὰ μὴν τύχῃ καὶ
τόνε βλαψῶ ἀντὶ νὰ τον ὠφελήσω, ἀφοῦ μελιστα
ἔχει καὶ τὴ μανία νὰ μὴν παρουσιάζῃ τὴν ἐργασία
του, (ὡς πότε ἐπὶ τέλους;) νὰ βροῦνε ἔτσι τούλα-
χτοῦ εὐκαιρία νὰ τὸν κούδεντιασοῦν κι ἄλλοι μὲν
μὲ μένα. Ὅμως ἀποτάσσομαι τὸν σκεπτικιστὴν

Ἡ εὐκαιρία εἶναι μοναδικὴ πάντοτε ὅταν κανεὶς
βρίσκειτῃ ἄξια μπροστὰ στὸ Ὡαίο, μπροστὰ
στὴ Δημιουργία Μοῦ εἶναι ἀδιάφορο ποτε ὁ Βάρ-
βογλης θὰ τυπώσῃ τὰ ἔργα του· μοῦ εἶν' ἀδιάφορο
κι ἂν τὰ κάψῃ ἀκόμα. Ἐγὼ ποθῶ νὰ γνωρίσω
αὐτοῦ κάτου κ' ἕναν ἄλλο μουσικὸ μὲς ἐντελῶς
διαφορετικὸν ἀπὸ τὸν Καλομοῖρη, γιὰτὶ ἂν ἔμοια-
ζαν, ἂν εἶταν ἴδιοι, τὸ πρῆγμα δὲ θάχε μεγάλη ση-
μασία.

§

Ὅτι πρόκειται γιὰ κατὰ εὐτυχεῖδητο, μπορεῖ

νὰ τὸ νοιώτῃ κανεὶς ἄμέσως ὅταν μαθῇ πὼς σύ-
χρονα σχεδὸν μὲ τὸν Καλομοῖρη, εἶναι ὁ πρῶτος
πού αἰσθάνθηκε πὼς μίση στὸ θηταυρὸ τῶν δημοτι-
κῶν καὶ λαϊκῶν τραγουδιῶν μας—ἀνακάτωμα βυ-
ζαντινῆς καὶ ἀνατολικῆς μουσικῆς, πού πρέπει νάχῃ
εξάπαντος τὴν πιδ γνήσια συγγένεια μὲ τὴ στυ-
σμένη γιὰ πάντα ἀρχαία μουσική, ἀφοῦ κ' ἐκείνη
γεννήθηκε μέσα στὸ ἴδιο περιβάλλον, κάτου ἀπὸ
τὴν ἴδιαν ἀτμόσφαιρα καὶ πᾶνω κάτου ἀπὸ τοὺς
ἴδιους φυσιολογικοὺς νόμους,—σπαρταροῦν ἀσυνεί-
δητα τὰ λείτμοτῖθα πού θὰ υἰοθετοῦσαν ἐξαιρετα
οἱ Μπετόβεν καὶ οἱ Μουσσόργκι. Καὶ προπάντων
πού καταλαβε, κι ἄς μὴν τὸ πραγματοποιήσεν
ἀκόμα, πὼς τὸ δημοτικὸ μοτίβο δὲν πρέπει νὰ τὸ
μεταχειριστῇ κανεὶς ἀφίνοντας τὸ στὴν ἴδια του
μορφή, (ὅπως ἀνάλογα στὴν Ποίησίν μας ἔκαναν ὁ
Κρυστάλλης, ὁ Πασαγιάννης μὲ τοὺς ἀ' Ἀντίλαλους
του (ἄς τοὺς ἐλάσῃε πιὰ ὁ ἴδιος, τί πειράζει;) κι ὁ
μαθητῆς καὶ τῶν δὲ αὐτῶν Ρήγας Γκόλφης μὲ τὰ
Ἐτραγούδια του τοῦ Ἀπρίλη) (πού στὰ χέρια του
ὁμως στενεύεται κάπως τὸ μοτίβο, ἀντὶ νὰ συμβῇ
τὸ ἀντιθετό), ἀλλὰ πὼς πρέπει νὰ τὸ πλατύνῃ, νὰ
τὸ ξετυλίξῃ ὅσο τὸ δυνατό περισσότερο ὡς ἐκεῖ πού

*) Ἀποσῶ μὰ τὴν ἀλήθειαν πὼς, εἶδον ἀπὸ ἕνα ἄρθρο
τυπικὸ τῆς Σύνταξης τοῦ Ναυμά γιὰ τὸ εὐσευεῖδητο αὐτὸ
βιβλίον τῶν στίχων, δὲ γράφτης τίποτε ἄλλο. Ἄν ἔβγαίνε
εἰς ἕνα τέτιο βιβλίον, δὲ φαντάζεται κανεὶς τί λόγος μπο-
ροῦσε νὰ γίνῃ. Δὲ λέω βέβαια πὼς θάρρεπε ν' ἀνακαλύ-
ψουν ἐξ ἀφορμῆς του ἀκόμα μίαν ἄλλη μεγαλοφυΐα, ὅπως
ἔγινε τελευταία μ' ἕνα ἄλλο τέτιο παγερό, κομπασμένο καὶ
φλόαρο, ἀλλὰ νὰ δώσουν μίαν ὠθησιν στὸ βιβλίον, νὰ τὸ
κάμουν νὰ ζῆσῃ, νὰ τὸ γληντήσουν ἔστω καὶ πολεμῶντας
το. Ὅμως τί κάθομαι καὶ λέω! κοντεύω νὰ ξεράσω τὸ-
σον καιρὸ πού λείπω, τίς σκλητικὲς καὶ φαρσικαῖες συνή-
θειες μας· μήπως ἔγινε λόγος γι' ἄλλα βιβλία ἀσύγκριτα
ἀνώτερα; Τί λόγος ἔγινε τάχα γιὰ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ
...» γιὰ νὰ κούδεντιαστῇ; Δὲ φτάνει τὸ πέρασμά του σ' ἕνα
περιοδικό; Δὲ φτάνει γιὰ τὰ «Σειρηνώματα» τῆς Ἰστο-
ρίας πού τυπώθησαν στὸ Ναυμά, νὰ κινήσουν ἕνα θερμὸ
ἐνδιαφέρον καὶ μίαν θερμότερη συζήτηση; Ἐπρεπε νὰ κα-
τεβῇ ὁ Κάρμα Νιρδαμῆ αὐτοῦ κάτου νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ
«Ridi Pagliaccio» πού μ' ἔρχεν ἐγκληχτο σὰν τὸ διά-
βασα, γιὰ τὴ νευρώδικη δυναμὴ του καὶ τὸν τραγικὸ σαρ-
κασμὸ του καὶ γιὰ τὸ ἔπιο ἔγγραφο ἀτὸ καιρὸ ἔν δὲ μ'
ἐμπόδιζαν λόγοι ὕψους; Ἄλλοίμονο στὸ καημένο τὸ ρω-
μεῖκο τὸ βιβλίον πού εἶναι γραφτὸ του νὰ πνίγεται στὴ
σιωπῇ. Τίς αἰτίαι δυστυχῶς τίς ἔχομε; Λοῦα μεγαλο-
φυΐας κι ἀκάθαρτοι κι ἀνήθικοι φόβοι. Δὲν ἔνοιωσαν τὸ θεῖο
στίχο «Πολλοὶ εἶν' οἱ ὄραιοι πού ἔχει ὁ νοῦς» κ' ἡ Ζωή,
κ' ἡ Τέχνη...

ροδ δάφνης.) Μαμμά! Μαμμά!
(Ἡ μητέρα ἀνασκιρτᾷ, στρέφει, τρομαχτικὰ χλωμή.)
— Μαμμά!

(Ἡ κόρη ὀρμᾷ πρὸς τὴν μητέρα μὲ μίαν κραυγὴ
χαρᾶς, μὲ τὸ πρόσωπο δλ' ἀναμμένον, ζεσθὴ, μὲ τὰ
μαλλὰ λυμένα, λοχανισμένη σὰν ἀπὸ τρέξιμο πολὺ,
κροτώνας μίαν ἀγκαλιὰ ἀνάκατα λουλούδια. Καθὼς
ὀρμᾷ, πέφτουν τὰ λουλούδια. Ἡ μισερὴ γέρνει πρὸς
τὰ χερσὶα πού τῆς περισφίγγουν τὸ λαιμὸ, προσ-
φέρει τὴν ἐτοιμοθάνατη μορφή της στὰ χόρταγα
φιλιά.)

ΣΥΛΒΙΑ. Μπιάτα μου! Μπιάτα!

ΜΠΕΑΤΑ (λαχανιασμένη.) Ἄχ, πόσο ἔτρεξα,
πόσο ἔτρεξα! Ἐφυγα μ' ἀνάγκη μου. Ἐτρεξα, ἔ-ρε-
ξα. Δὲ θέλανε νὰ μ' ἀφήσουνε νάρθω. Ἄχ, μὰ ἐγὼ
ἔφυγα, μὲ τὴν ἀγκαλιὰ μου τὰ λουλούδια. (Σκε-
πάζει μὲ νέα φιλιά τὸ πρόσωπο τῆς μάννας.)

ΣΥΛΒΙΑ. Εἶσαι ὅλη μουσικαμένη ἀπ' τὸν ἰδρῶ
τα, εἶσαι ὅλη ζεσθὴ, καί. Θεὶ μου!

(Μὲ τὴν ὀρμὴ τῆς στοργῆς, πηγαίνει νὰ κάμῃ
τὸ φυσικὸ τὸ κίνημα πὼς θὰ τὴ σκουπίσῃ κρατιέ
ται ὁμως, κρύβει στίς δίπλες τοῦ φορέματος τὰ
κουλλόχερά της καὶ ἕνα ῥίγος φρένης, φανερό, τῆς
διαπερνᾷ ὅλο τὸ κορμί.)

ΜΠΕΑΤΑ. Γιατί δὲ μὲ πιάνεις; Γιατί δὲ μὲ
σφιγγεις; Πιάσε με, πιάσε με, μαμμά!

(Ἀνασκιρῶνται στίς μύτες τῶν ποδιῶ της, ὡς
γιὰ νὰ τὴν ἀρπάξῃ τὸ μητρικὸ τὸ ἀγκάλιασμα. Ἡ
μητέρα ἀποτραβιέται, ἀνήμερη πιὰ νὰ βαστάξῃ.)

ΣΥΛΒΙΑ. Μπιάτα!

ΜΠΕΑΤΑ (ἐπιθετικῇ.) Δὲ θέλεις; Δὲ θέλεις;
ΣΥΛΒΙΑ. Μπιάτα! (Προσπαθεῖ νὰ ἐκφράσῃ
τὸ χαμόγελο μὲ τὰ σβημένα της τὰ χέλη, πού τὰ
στερεβλῶνει ὁ πόνος ὁ ἀπερίγραπτος.)

ΜΠΕΑΤΑ. Παιχνιδία μου κύνεις; Τί κρύβεις;
Ἄ, δὲς μου, δὲς μου αὐτὸ πού κρύβεις!

ΣΥΛΒΙΑ. Μπιάτα! Μπιάτα!

ΜΠΕΑΤΑ. Σοῦ ἔφρα λουλούδια, τόσα πολλὰ
λουλούδια! Κύττα, κύττα. (Καθὼς γυρᾶει γιὰ νὰ
μαζέψῃ τὰ πεσμένα λουλούδια, βλέπει τὸ ἀγριοκό-
ριτσο, τὴ φιλενάδα της καὶ τὴ γυρᾶει.)

— Ὡ ἡ Σειρηνούλα! Ἐδῶ εἶσαι;

(Ἡ Σειρηνούλα εἶναι ἐκεῖ, ἔμπρὸς στὰ τζάμα,
δρεθοτύλωτη, βονβὸ. μάρτυρας, μὲ τὰ μάτια προση-
λωμένα πρὸς τὴ μάννα τὴ θλιμμένη. Ὅπως ἡ πνοὴ
τοῦ ἀνέμου, πού περνᾷ καὶ ξαναπερνᾷ μὲς ἀπὸ τοῦ
χαμόδεντρον τὰ φυλλάματα καὶ τὰ κᾶει νὰ σιγο-
τρέμουν, ἔτσι ὁ πόνος τῆς μάννας φαίνεται νὰ κυ-

ἡ σκοταδερὴ παράδοση λαμπρίζεται ἀπὸ τὴν ἀχτίδα τῆς Ἰδέας (Σολωμός, Παλαμάς κ.τ.λ.)

Τέτια θέμελα προσπαθεῖ νὰ βάλῃ στὸ ἔργο του ὁ Βάρβογλης, ὅμως ἀκόμα δὲν τὰ ἔβαλε πραγματικά παρὰ μόνον στὸ ἀτελείωτο ἔργο του «Τὸ Πανηγύρι» γραμμμένο γιὰ ὀρχήστρα. Δὲν ἀρκεῖ τάχα γιὰ σήμερα ἢ πρόθετή του καὶ τὸνειρό του;

Ὡς τὰ σήμερα ὁ Βάρβογλης δὲν ἐκδηλώθηκε παρὰ μὲ τὸν πρῶτον τρόπο. Ἄν τὸ δημοτικὸ μοτίβο ἀλλάξῃ σὲ μερικά του κομμάτια, τοῦτο γίνεται ἀπὸ τὴν ἐπίδραση ξένης μουσικῆς καὶ νεανικοῦ μὲ γερροῦ ρωμαντισμοῦ.

§

Ἄπ' τὰ ἔργα του τὰ προσωρισμένα νὰ δοῦνε τὸ φῶς μὲ τὴ σειρά, πρῶτον εἶναι ἡ «Reverie», γιὰ πιάνο καὶ βιολί, ἐπίδρασμένη καπως ἀπὸ τοὺς κλασσικούς κ' ἰδίως ἀπὸ τὸν Μπαχ καὶ τὸ Φράνκ· κανένας ἄλλωστε λόγος αὐτὸς γιὰ νὰ μὴ δείχεται ἀρκετὰ πρωτότυπος καὶ ἀτομικός· ἰδίως πρὸς τὸ τέλος ὅπου τὸ κομμάτι του παίρνει μιὰ γαλήνη θρησκευτικότητά. Ἐκεῖ πού ὁ Βάρβογλης δείχεται μὲ προσωπικότητα δική του ἐντελῶς καὶ τὸν κάνει νὰ ξεχωρίζῃ εἶναι στὸ «Τραγοῦδι τοῦ Ἀγωγιάτη» (τραγοῦδι γιὰ μιὰ φωνὴ καὶ πιάνο). Ὁμολογῶς πῶς εἶνε τὸ πρῶτον ρωμαϊκὸ τραγοῦδι ποῦ ἀκούσα· τραγοῦδι ποῦ παίρνει στοὺς ἤχους του ὅλη τὴ ζωὴ τῶν ἑλληνικῶν βουρῶν καὶ τοὺς θρύλλους ποῦ λές πῶς σπέρνονται στὰ κουδουνίσματα καὶ στὰ πατήματα τῶν μουλαριῶν ποῦ τόσο ὠρατὰ εἶναι ἐκφρασμένα, μὲ μιὰν ἀπλὴ τεχντροπία ποῦ συγκινεῖ κατὰ βάθος τὴν ψυχὴ. Καὶ δείχεται ἀληθινὰ τεχνίτης στὸ μέρος ποῦ παραστένει τὸ Στοιχεῖο ποῦ ζυπνάει· ἐλεύθερος ἀπὸ στενές τῆς Μουσικῆς θεωρίας, ξέρε ἢ ἀπότομη, ἢ στριγγιὰ κ' ἢ ἀκανόνιστη θεωρητικά, πραγματικὰ μοιάζει νὰ γίνεται μὲ τοὺς κανόνες, ποῦ δὲν ἐγράφτηκαν ἴσως, χαρίζοντας στὸ σύνολο μιὰν ἀγρία καὶ ζηλευτὴ ὁμορφιά. Ὁ «Χορὸς τῆς Κούκλας» ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴ «Ζωὴ τῆς Κούκλας» ἔχει κάτι παιχιδιάρικο μὰζι καὶ θλιβερό, χαριτωμένο καὶ τραγικόν, γραμμμένο μὲ μιὰν ἀρέσκεια ποῦ μόνον στὰ λυρικά κομμάτια τοῦ Γκρικ συντυχαίνει κανείς.

Μὲ τὴν «Εὐρυκόμη» τοῦ Σολωμοῦ (τραγοῦδι γιὰ μιὰ φωνὴ καὶ πιάνο) ὁ Βάρβογλης μὰς πείθει

ριεὺν καὶ νὰ ποιῆζῃ ἐκεῖνο τὸ λιγνὸ κορμί, ὅπου τὸ ζῶναι ὁ ἥλιος ὁ λοξὸς μὲ τίς χρυσὰς κορδέλλες τοι.)

— Κύττα πόσκι! Ὅλα γιὰ σένα!

(Ἡ μικρὴ μαζώνει τὰ λουλούδια τῆς.)

— Πάρ' τα! (Ὁρμὴ πάλι πρὸς τὴ μητέρα τῆς, ποῦ τραβιέται πίσω.)

ΣΥΛΒΙΑ. Μπεάτα! Μπεάτα!

ΜΠΕΑΤΑ (κατασαστισμένη). Δὲν τὰ θέλεις; Πάρ' τα. Πιάσε τα!

ΣΥΛΒΙΑ. Μπεάτα! (Πέφτει στὰ γόνατα, νικημένη ἀπὸ τὸν πόνο, σωριασμένη κάτω σὰν ἀπὸ χιτῆμα πιδὸ δυνατό, — πέφτει στὰ γόνατα μπροστὰ σὴν τρομαγμένη κόρη τῆς κ' ἕνα κῆμα δάκρυα, ποῦ τρέχει ἀπὸ τὰ μάτια τῆς ὅπως τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν πληγὴ, τῆς πλημμυρίζει τὸ πρόσωπο.)

ΜΠΕΑΤΑ. Κλις; κλας; (Κατατρομαγμένη πέφτει σὴν ἀγυαλιὰ τῆς μάννας, μ' ὅλα τῆς τὰ λουλούδια. — Ἡ Σειρηνοῦλα, πεσμένη κι αὐτὴ στὰ γόνατα, γέρνει καὶ ἀγγίζει, μὲ τὸ μέτωπο καὶ τίς ἀπλωμένες τῆς παλάμες, τὸ χῶμα.)

Τ Ε Λ Ο Σ

τελειωτικὰ γιὰ τὸ ξεχωριστό του ταλέντο καὶ τὴν εὐγενικὰ του αἰσθητικὴ, Ἡ Εὐρυκόμη γιὰ τὸ νέο μουσικὸ γίνεται ἡ Μούσα, ἡ Ἰδία. Καὶ γίνεται αὐτὸς ὁ Θύρσης ποῦ ἀνεβχίνει στὸ βράχο τῆς Ζωῆς καὶ τὴν περιμένει, ὅμως ὄχι ἀνώφελα ὅπως ὁ Θύρσης τοῦ Σολωμοῦ.

Μὲ τίς πρῶτες νότες αἰσθάνεται κανεὶς τὴ θάλασσα, μιὰ γαλήνια ἑλληνικὴ θάλασσα, ποῦ τίποτα δὲν τὴν ταράζει, παρὰ ὁ μονότονος χτύπος τοῦ κύματος ποῦ ξεσπάει ἀργὸς καὶ μελαχολικός στὸν ἀκρόβραχο καὶ μόνον στὴ φράση:

Φέρ' τινε τέλος φέρ' τινε

λές κ' ἐν' ἀπότομο κύμα, φερμένο ἀπὸ ξαφνικὴ ὄρμη ἀνέμου ἔρχεται ν' ἀντισκόψῃ τὴν ὁμορφὴ καὶ λυπητερὴ γαλήνη ποῦ βρασιλεύει. Εἶναι τὸ περὶ πονο τοῦ Θύρσης τὸ παθητικὸ ποῦ βγαίνει ἀπὸ ἀνώφελη προσδοκία καὶ προσμονή.

Τὸ «Μνημα» ἀπὸ τὰ «Juvenilia» (τραγοῦδι γιὰ μιὰ φωνὴ καὶ πιάνο) ἔχει μὰζι μὲ τίς ἀρετὲς ὄλων τῶν ἄλλων καὶ κατὰ τὴν ἰδιαιτέρα αἰσθαντικὸν καὶ ἀσυνείηστο. Ὅσοι ἀγνωστοῦνε τὴ δημοτικὴ μας μουσικὴ θὰ ποῦνε ἴσως πῶς ὁ Βάρβογλης μιμεῖται τοὺς Ρώσσους. Δὲν ξέρουν αὐτοὶ τὴ συγγένεια ποῦ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς μουσικῆς τῶν δύο αὐτῶν ἐθνῶν. Ἄν ὁ Βάρβογλης μὰς θυμίζει τὸ Μουσσόρτζκι, μὴ πῶς ὁ Μουσσόρτζκι δὲ μὰς θυμίζει τάχα ὅλη τὴ δικὴ μας μουσικὴ;

§

τοῦ νέου μουσικοῦ καὶ αὐτὴ εἶναι μὲ λίγα λόγια ἡ ἀνάλυση τῶν κυριώτερων κομματιῶν του.

Ἐπίδρασμένοι περισσότερο σὴν τεχντροπία, ἀπ' τὴ γαλλικὴ μουσικὴ κ' ἰδίως ἀπ' τὸ Μπερλιόζο καὶ ἀπὸ τὸ Φράνκ, ὅπως ὁ Καλομοῖρης εἶναι ἀπ' τὴ γερμανικὴ ἰδίως ἀπὸ τὸ Στράους. Μιλῶ γιὰ τεχντροπία μόνον καὶ νάμαστε ἐξηγημένοι. Ποῖος τάχα ἀπὸ τοὺς δύο ἔχει περισσότερο δικίον; Αὐτὸς εἶνε γινώμες! Ἡ δικὴ μου γνώμη εἶναι πῶς ἔχουν κ' οἱ δύο ἐντελῶς δικίον. Φτάνει πῶς δείχονται κ' οἱ δύο τεχνίτες εὐσυνείδητοι.

Ἐνα μοναχὰ τελειώνοντας θὰ εἶχα νὰ παρατηρήσω στὸ Βάρβογλη: Ὅτ τὸν ἤθελα πολὺ πιδὸ ἐπαναστάτη καὶ πρωτεϊκότερο. Ὅτ ἤθελα ἀκόμα στὸ ἔργο του νὰ δώσῃ περισσότερὴ κίνησι. Αὐτὰ ὅμως θάρθουν μὲ τὸν καιρὸ, γιὰτὶ εἶνε πολὺ νέος ἀκόμα καὶ μάλιστα ὅταν γίνῃ καλλίτερος ἐχτελεστής, κύριος τοῦ πιάνο του. Γιατὶ ὅσο κι ἂν ὁ συνθέτης ἰνεργεῖ σὲ διαφορετικὸ ἐπίπεδο, ἢ ἐχτέλεση ἀνεμφίβολα δίνει μεγαλύτερα φτερά καὶ αὐτοπεποίθησι. Ὁ Βάρβογλης ἄλλωστε εἶτα κάπου πῶς γράφει τὸ «Πανηγύρι» του. Ἐλπίζω γλήγορα νὰ τὸ τελειώσῃ. Ἐνα ἔργο του συνθετικὸ καὶ μυριοκινούμενον σὰν ἐκεῖνο θὰ μὰς διασκορπίσῃ καὶ τὴν παρκαμικρότερη ἐμφιβολία.

Παρίσι

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΠΟΥ ΜΙΣΕΥΕΙΣ, ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ;

Τυχόντας κάμποσο καιρὸ ἐπὶ Ἀπολυταρχίας, νὰ λαβαίνω μέρος στίς γνωστὰς ἐθνικὰς ὑπόθεσεις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ Μικρασίαν, κ' ἔχοντας κάτι νὰ σὰς πληροφορήσω ἴσως. Ὀθωμανοὺς Ἑλληνας ὄλους, μὲ τοιοῦς ἰσχυροὺς καὶ στίς πολιτείας μέσκα καὶ στίς ἐξοχὰς ἔξω, τὰς στέλνω, ἀδέρφια, τοῦτο τὸ ἐντυπὸ γράμμα, ἕνεκα τῆς δασκαλίας νὰ σὰς γράψω ἰδιόκτερον ἢ νὰ σὰς ἀνταμώσω προσωπικὰ τὸν καθένα σας. Ὄντας κοινὸ καὶ γενικὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ γραμματίου τούτου, σὰς τὸ στέλνω ἀνοιχτὸ καὶ λεύτερον εἴσαστε νὰ τὸ δώσετε σ' ὅποιον ἄλλον Ὀθωμανὸ Ἑλληνα. μὲ παράκλησι νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ὑπομονητικὰ, κρῖα. σκεπτικὰ καὶ δίχως θόρυβο, καὶ σ' ὅποιον ἄλλον Ὀθωμανὸ ἀδερφό, ὅμοια μὲ παράκλησι νὰ μὴ θελήσῃ γλήγορα μὲ τὰ γραφόμενά μου ν' ἀποδείξῃ πῶς πολὺ φταίει ὁ Ὀθωμανικὸς Ἑλληνισμὸς καὶ ὄχι κύτὸς καὶ τὸ ἔθνος του.

Χρέος σήμερα κάφε καθε καλοῦ Ὀθωμανοῦ εἶναι νὰ σπέρῃ ἀγάπην κ' ἐνωσιν, καὶ ὄχι ἔχθραν καὶ χωρισμό, θὰ μαρτυρῶμε δὲ καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ, σὰν τίς καλὲς μάννες, μὲ τὸ μικρὸ γιγτρικὸν στὸ χεῖρ καὶ μὲ τὴ γλυκεῖαν ἀγάπην στὴν καρδίαν.

Ὅ,τι γραμματισμένοι ἕως σήμερα βγήκαμε καὶ βγαίνουμ ἀπ' τὰ ἑλληνικά μας σχολεῖα, μιλοῦμε καὶ γράφουμ, ὄχι στὴ γνήσια καὶ ζωντανὴ ἑλληνικὴ μας γλῶσσαν, φυσικὰ γεννημένη ἀπ' τὰ σπλάγχνα τοῦ ἔθνους μας, ἀλλὰ σὲ μιὰ χειρόφρακτῃ καὶ νεκρῇ γλῶσσῃ, λεγομένη καθαρῶς ὡσαύτως, βγαλιμένη ἀπ' τὰ φαντασμένα κεφάλια κάποιων μπελωματῆδων καὶ τῶν μαθητῶν τους, πού, ἀπὸ ἐνῆ καιρῶ, ὅλο ἕνα ζητήσανε καὶ ζητᾶνε μὲ βίαν νὰ ταϊρίζουνε τὸ ὀλοζῶνταν κορμὶ τῆς νέας γλῶσσας μας στὸ ἀχνάρι τῆς πνευματικῆς παλιῆς ἑλληνικῆς, κἀνοντάς σὰν τὸ ληστὴ Προκοῦστη, ποῦ τενῶνε τοὺς σκαλοῦς του ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ πόδι ἀπάνω σ' ἕνα μικρὸ κρεβάτι, ὡς ποῦ γινόνταν ἐνῆ μὲ τὸ μακρὸν τοῦ κρεβάτιου, ξαβρῶνονταν τὰ σώματά τους, καὶ ἀποθνήσκανε.

Ἔτσι μὲ τὰ χρόνια, ἔγινε ποῦ ὑπάρχει σήμερα μιὰ μεγάλη τάξι Ἑλληνας, ποῦ ντρέπονται νὰ εἶναι σὰν ποῦ τοὺς γέννηθεν ἢ μάννα τους καὶ θέλουνε μὲ τὴ βίαν νὰ γίνουνε σὰν ποῦ δείχνει ἢ εἰκόνα τοῦ πεθαμένου πατέρα τους, κολλᾶνε στὸ πρόσωπο ψεύτικα μουστάκια, γένεια καὶ μύτες, πατᾶν ἀπάνω σὲ ξύλα γιὰ νὰ φαίνονται ψηλότεροι καὶ ἀλλάζουνε τὸ ὀλοζῶνταν πραγματικὸ ἐγὼ τους, μὲ τὸ νεκρὸ καὶ μόνον ζωγραφιστὸ ἐγὼ τοῦ πεθαμένου πατέρα τους.

Βγαίνοντας ἀπὸ τέτοιον εἶδος σχολεῖα καὶ δασκαλοῦς, ὄλοι σήμερα οἱ Ἑλληνας γραμματισμένοι, πρόκριτοι καὶ ἀρχοντάδες, μ' ὅλα τὰ παλάτια καὶ τὰ ἑμπορία καὶ τὰ χρήματα καὶ τίς δόξας ποῦ μπορεῖ νὰ ἔχουν, εἶναι καλὰ φτιασιδικά-μένοι καρναβαλάδες, χωρισμένοι ἀπ' τὸν ἀφρικτιδίαστο λαὸ ποῦ τὸν θεωροῦν ξένο ἀπ' αὐτοὺς, βάρβαρο παλιοχωριάτη, καλὸ μόνον γιὰ νὰ τοῦ παίνοῦνε χρήματα καὶ σάρκα γι' ἀπόλαυσιν. Τοὺς δὲ πατριώτες, ποῦ λυποῦνται τὸ φτωχὸ λαὸ καὶ λένε τὴν ἀλήθειαν, οἱ καρναβαλάδες μας, ἔχοντας μαζὺ τους τὴ δύναμιν χιλίων χρόνων ριζωμένη πρόληψιν καὶ ψευτιά, τοὺς περιγελοῦν καὶ τοὺς σκοφοῦνται τρελλοὺς, μαλλιαροὺς καὶ προδότες.

Γιὰτὶ, ἐκπροσωποῦντας οἱ καρναβαλάδες μονάχοι τους καὶ μὲ μόνον τὸ ἄτομό τους, ὄλα τὰ ἔθνη ἰερὰ καὶ ὄσια, κάθε ἄλλος Ἑλληνα ἔξω τῆς κλί-